

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 363/08-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti H., a. s., N., právne zastúpenej advokátom Mgr. T. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 26/07 a takto

rozhodol:

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 26/07 p o r u š i l základné právo spoločnosti H., a. s., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Spoločnosti H., a. s., p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Spoločnosti H., a. s., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 381,67 € (slovom tristoosemdesiatjeden eur a šesťdesiatšedem centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet jej advokáta Mgr. T. K., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 2. októbra 2008 č. k. II. ÚS 363/08-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti H., a. s., N. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 26/07 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. Z obsahu sťažnosti vyplynulo najmä, že: «... Nečinnosťou Okresného súdu Bratislava I vo veci sp. zn. 1 Rob 958/2006, 32 Cb 26/2007, v ktorom si sťažovateľ uplatňuje svoj nárok na zaplatenie sumy 6.346.988,60 Sk s prísl. proti žalovanému D., spol. s r. o., ... bolo porušené sťažovateľovo:

právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd).

... Sťažovateľ mal plnú dôveru v správne a efektívne konanie súdu, ktoré rešpektuje základné princípy spravodlivého procesu. Sťažovateľ mal plnú dôveru v správnosť konania súdu a bol toho názoru, že súd mal možnosť v prípade, ak zistil potrebu súčinnosti účastníka konania aplikovať ustanovenia právneho poriadku za účelom včasného poskytnutia potrebnej súčinnosti. Z uvedeného vyplýva, že správanie sa sťažovateľa v konaní nemôže ospravedlniť dĺžku konania pred súdom. ...

Navodením právnej neistoty zo strany súdu a ním zapríčineným porušením uvedených ústavných práv bol sťažovateľ obmedzený v rozvoji podnikateľských aktivít, nadobudnutí a udržiavaní si materiálnych a osobných zložiek podnikania, spočívajúcich najmä v rozvoji jeho sociálnych aktivít ako zamestnávateľa, udržiavaní si zamestnanosti a vytváraní si samotných existenčných predpokladov jeho podnikania. Poukazujeme na predmet podnikania sťažovateľa, ktorým je okrem iných poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Zbytočnými prietahmi zo strany súdu bol sťažovateľ obmedzovaný v nadobudnutí prostriedkov potrebných na uskutočňovanie jeho podnikateľskej činnosti, pričom obmedzovanie spočíva najmä v získavaní úverov, kde zdĺhavosť konania má nesporný vplyv na ekonomické a účtovné ukazovatele, ktoré podmieňujú ich získanie. V neposlednom rade sťažovateľ utrpel ujmu na dobrom mene - likvidite, ktorú požíva v relevantných ekonomických kruhoch.

Vzhľadom na vyššie uvedené nepriaznivé následky, ktoré boli spôsobené prietahmi v konaní pred súdom, zastávam názor, že sú dané dôvody pre priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1.000.000,- Sk, zároveň sťažovateľ zastáva názor, že uvedená výška finančného zadosťučinenia je vzhľadom k výške pohľadávky k dnešnému dňu t. j. 19. 11. 2007: 11.011.455,- Sk (istina 6.346.988,60 Sk, vyčíslený úroky k 19. 11. 2007 vo výške 4.222.752,60 Sk, súdny poplatok 380.815,- Sk, trovy právneho zastúpenia 60.899,- Sk) a okolnosti jej prípadu primeraná, pričom poukazuje, že porušenie základného práva sťažovateľ nemožno účinne odstrániť len uplatnením právomoci ústavného súdu nariadiť vo veci konať.»

2. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 32 Cb 26/2007 porušil základné právo spoločnosti H., a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd a ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava I, aby vo veci sp. zn. 32 Cb 26/2007 konal.

Ústavný súd Slovenskej republiky zároveň sťažovateľovi priznáva 1.000.000,- Sk ako primerané finančné zadosťučinenie, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť v lehote do dvoch mesiacov na účet právneho zástupcu sťažovateľa

a trovy právneho zastúpenia 60.927,- Sk, spočívajúce v zmysle ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. v dvoch úkonoch právnej služby po 30.285,50 Sk s DPH a dvoch režijných paušáloch po 178,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice II (správne má byť Okresný súd Bratislava I, pozn.) povinný zaplatiť v rovnakej lehote na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom Mgr. P. T., listom z 21. novembra 2008 sp. zn. Spr. 3847/08 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 12. decembra 2008.

3.1 Podpredseda okresného súdu uviedol chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal, že:

„... Súhlasím s tým, aby podľa ust. § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

... Predmetné konanie je poznačené prietahmi v konaní, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na obchodnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení 32Cb a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 32Cb sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.

Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpil k sledovaniu veci a požiadal som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci, tak aby k ďalším prietahom v konaní nedochádzalo. Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia resp. jednotlivých obchodných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietahmi,

avšak objektívneho charakteru. Ide o spor, ktorým sa účastník domáha zaplataenia peňažnej sumy.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prosím aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prietáhov v konaní a tento bol čiastočne spôsobený aj navrhovateľom. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu v konaní prosím Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške. ...“

3.2 Právny zástupca sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie podpredsedu okresného súdu zaujal toto stručné stanovisko:

„... Sťažovateľ trvá na skutkových okolnostiach a právnych odôvodneniach sťažnosti, nakoľko má za to, že všetky relevantné skutočnosti boli obsahom predmetnej sťažnosti.

Zároveň Vám oznamujem, že podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, súhlasím s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 32 Cb 26/07:

Dňa 28. augusta 2006 podala sťažovateľka okresnému súdu návrh proti spoločnosti D., spol. s r. o. (ďalej len „odporkyňa“), na zaplatenie 6 346 988,60 Sk s príslušenstvom. Vec bola zapísaná pod sp. zn. 1 Rob 958/2006.

Dňa 2. novembra 2006 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 21. novembra 2006 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok.

Dňa 11. januára 2007 bola vec „z dôvodu nedostatočne preukázaného nároku“ prevedená do oddelenia obchodných vecí a bola zaevidovaná pod sp. zn. 32 Cb 26/07.

Dňa 8. februára 2007 sťažovateľka podala okresnému súdu žiadosť o vydanie platobného rozkazu.

Dňa 19. apríla 2007 okresný súd uznesením č. k. 32 Cb 26/07-151 uložil odporkyňi, aby sa písomne vyjadrila k predmetnej veci, pripojila listiny a označila dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Dňa 19. novembra 2008 súd nariadil vo veci pojednávanie na 29. január 2009.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 26/07 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. *Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania v danom prípade nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na skutkovú alebo právnu zložitosť posudzovanej veci.*

2. *Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom.*

3. *Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov dlhodobo nečinný*

v období od 19. apríla 2007 do 19. novembra 2008. Okresný súd teda počas viac ako devätnástich mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu podpredsedu okresného súdu, podľa ktorého prieťahy „možno považovať v danej veci za objektívny prieťah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na obchodnom úseku tunajšieho súdu“, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí - a teda vykonanie spravodlivosti - bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti predmetnej sťažnosti nebolo možné vziať „do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prieťahov v konaní“ (mutatis mutandis I. ÚS 6/06).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného

v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 29. januára 2009 bol v predmetnej veci na okresnom súde vyhlásený rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 000 Sk, teda 331 939,92 €, najmä preto, že: *„Navodením právnej neistoty zo strany súdu ... bol ... obmedzený v rozvoji podnikateľských aktivít, nadobudnutí a udržiavaní si materiálnych a osobných zložiek podnikania, spočívajúcich najmä v rozvoji jeho sociálnych aktivít ako zamestnávateľa, udržiavaní si zamestnanosti a vytváraní si samotných existenčných predpokladov jeho podnikania. ... V neposlednom rade sťažovateľ utrpel ujmu na dobrom mene - likvidite, ktorú požíva v relevantných ekonomických kruhoch.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje za primerané v sume 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 25. októbra 2007, podanie sťažnosti ústavnému súdu z 29. novembra 2007 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 12. decembra 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume dvakrát po 98,59 € a režijný paušál dvakrát po 5,91 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2008 prislúcha odmena v sume 105,42 € spolu s režijným paušálom 6,31 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 320,73 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 60,94 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkovú sumu 381,67 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2009